

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Češčenje sv. Cecilije kot zavetnice cerkvene glasbe.

„Cantantibus organis Caecilia soli Deo
decantabat dicens: Fiat cor meum immacu-
latum, ut non confundar!“

Bilo je okrog leta 180. po Kristusu. Kraljestvo božje, ki je dandanes raz-
širjeno že po vseh delih sveta in ki šteje o svojem obsegu že na mi-
lijone in milijone udov-vernikov, to kraljestvo božje je bilo tedaj še-le
dobro v svojem početku. Tedaj je bilo ono res — da rabim Zveličarjevo pri-
mero — še pravo gorčično zrno, katero se je potem še-le v teku dolgih sto-
letij razvilo in razraslo v ono mogočno drevo, ki dandanes tako veličastno
razprostira svoje veje na vse strani.

A dasi je bilo tedanje kraljestvo božje, tedanja cerkev Kristusa po svo-
jem vnanjem obsegu res še majhna in neznatna, ni bila ona majhna in nez-
natna, ako se oziramo na nje notranjo, moralno moč, ako vpoštevamo živ-
ljenje in versko prepričanje tedanjih njenih udov. Da, ako prebiramo življenje
svetnikov in vidimo, kako se je število teh narašalo ravno v prvih časih krščanstva,
kako so ravno prvi kristijani z veseljem in navdušenjem darovali kri in živ-
ljenje za sv. vero, za Kristusa, kako so z gorečo ljubeznijo pokladali svoje
nedolžne glave pod sekiro rabeljnov, potem pač moramo sè strmenjem in ob-
čudovanjem vzklikniti: O kako velika je bila vendar moč tedanje cerkve!

Ob številu onih, ki so v tedanjih časih kot mučenci darovali svoje naj-
lepše življenje nebeškemu ženinu, odlikuje se gotovo še prav posebno zavetnica
prave cerkvene glasbe, sv. Cecilija. Kako ginljivo je vendar, kar nam pripo-
vedujejo pobožne legende o tej svetnici!

Rojena je bila skoraj gotovo za vladanja Marka Avrelija kot hči pleme-
nitih in premožnih starišev. „Lepa duša zredi se v lepem telesu“, ta prego-
vor se je vresničeval kaj lepo na tej naši devici. Bila je krasne postave in
bogato obdarovana z vsemi telesnimi lepotami. A vse te telesne lepote so
bile le odsev notranje, dušne lepote, le slab odmev njene res angeljske no-
tranjosti. Ne meneč se za zemeljsko srečo, ki se jej je vendar tako smehljala,

iskala je ona kot kristijana sreče le ondi, kjer edino zamore človek zadobiti res pravo srečo, v Jezusu.

Že v zgodnji mladosti se je zavezala z obljubo vednega devištva, da ostane vedno zvesta temu svojemu Ženinu. A že je bilo videti, da jej te svete obljube ne bode mogoče spolnovati. Njeni stariši namreč, ki niso poznali te svete skrivnosti svoje krščanske hčere, obljubijo jo v zakon plemenitemu mladeniču — paganu Valerijanu. Ko se blaga devica svojim starišem ne more več ustavljati, udá se naposled, a s trdnim sklepom, da se svojej obljubi tudi v tem stanu nikdar ne izneveri.

Poroka se praznuje. Mej tem ko nevesto peljejo ženinu Valerijanu nasproti, poje po tedanjem običaju kor paganskih pevcev sè spremljevanjem flavt takozvane fesceninske verze, ki so v čisto poganskem duhu opisovali in opevali srečo ljubezni in zakonskega življenja. A sramežljiva devica-kristijana se ni zmenila za te posvetne, paganske glasove. Milo je zdihovala k svojemu edinemu ženinu Jezusu in Ga prosila pomoči.

In sveta legenda pripoveduje, da je Cecilija sama v tem trenutku, ko so njeni spremljevalci z veseljem poslušali one fesceninske verze, zamaknjena poslušala najlepše in najčistejše petje angeljev samih, ki so jo spremljali na tem njenem potu. In tem nebeškim glasovom je pridružila tudi ona v svojem srci milo pesem, proseč božje pomoči, božjega varstva. „Cantibus organis Caecilia soli Deo deecantabat, dicens: Fiat cor meum immaculatum, ut non confundar!“

In ta legenda ravno je prouzročila, da je sv. Cecilija postala kmalu zaščitnica in zavetnica cerkvenega petja, kraljica cerkvene glasbe.

In mari ne po pravici? Kaj ni ravno navedena slika iz življenja te svetnice tako lepa podoba namena in pomena cerkvene glasbe?

Dà, ne onim fesceninskim napevom, ki so zgolj misli nasladnosti in čutnosti vzbujali v poslušalcih, bodi jednako ono petje, ki se ima razlegati v presvetih prostorih Kristusove cerkve; marveč to petje bodi od posebnih napevov različno, bodi duhovno, vzvišeno, podobno onim nebeškim glasovom, ki jih je poslušala sv. Cecilija. To petje bodi tako, da ne bode vernikom vzbujalo misli, ki se ne vjemajo z vzvišenostjo in svetostjo kraja, marveč jih bode tako prevzelo, da bodo tudi oni Ceciliji jednako v goreči molitvi povzdigovali kvišku svoje misli k Bogu, proseč ga: „Fiat cor meum immaculatum, ut non confundar!“

Tako torej je postala sv. Cecilija zavetnica cerkvene glasbe!

In kako se je ona kot taka častila?

Prvo je bilo slikarstvo, ki je jelo to sv. devico predstavljati kot zavetnico cerkvene glasbe. Giovanni Cimabue, Fiesole, Rubens in nešteto drugih slikarjev, mej vsemi pa gotovo najlepše in najpomenljivejše ravno Rafael, so posvetili svoj umetniški čopič mej drugim tudi tej svetnici, predstavljajoč jo vsakovrstno kot kraljico glasbe: z orglami v rokah, mej tem ko zamaknjeno posluša višje nebeške glasove.

A ne le to! Bolj neposredno še se je začela sv. Cecilija častiti kot zaščitnica cerkvene glasbe zlasti s tem, da so se kar cele družbe jele ustanavljati in zbirati se pod zastavo te svetnice, ki so si stavile nalogo, skrbeti za pravo cerkveno glasbo in petje.

Že l. 1749. se je ustanovilo tako društvo — nazivalo se je Caecilianium — v glavnem mestu Bavarskega, v Monakovem, ki si je stavilo to lepo nalogo. Kako lepo so vendar udje tega društva v svoji društveni molitvi molili k sv. Ceciliji: „O sv. devica in mučenica Cecilija! Jaz te izvolim za svojo posebno priprošnjico pri nebeškem Očetu, in ne hrepenim po nobeni stvari tako goreče, kakor da se Bog v svojih svetiščih lepo in dostojno časti s psalmi, hymni in hvalnicami in se ljudstvo s tem k pobožnosti in k Bogu napeljuje.“ In dandanes? Kdo ne pozna društva, ki tudi nosi ime te svetnice, a je mlajšega izvora: ustanovljeno je namreč l. 1867. In prav v tem prelepem društvu, ki je razširjeno že skorej po vseh delih sveta in šteje že tisoče in tisoče udov v svoji sredi, v cecilijanskem društvu časti in slavi se dandanes v posebni meri sv. Cecilija kot zavetnica cerkvene glasbe.

Saj tudi to društvo, jednako onemu iz leta 1749, — da navedem besede ustanovitelja samega, slavnega prerano umrlega Dr. Fr. Witt-a — ni družega, nego prostovoljno združenje katolikov v ta namen, da branijo in zagovarjajo sv. Cerkev in nje določbe gledé cerkvene glasbe, nasproti vsem njihovim napadnikom in nasprotnikom in naj so ti duhovniki, pevovodje, pevci ali kdorkoli, kakor tudi v namen, da gojijo in pospešujejo pravo cerkveno glasbo, t. j. tako, ki ustreza določbam in liturgiji sv. Cerkve!

In v dokaz in pojasnilo, da to društvo res ne pozna družega namena, nego da služi sv. Cerkvi in njenim od Boga postavljenim organom, naj navedem le še one slovesne besede, ki jih je isti Witt izpregovoril na VIII. splošnem cecilijanskem shodu v Avgsburgu in ki jih res smemo imenovati program vsem pravim cecilijancem: „Ne morem si kaj — tako je rekel — da ne bi tudi danes iz nova v imenu celega društva kar najslovesnejše zatrdil in obljubil: Niti za pičico ne drugače, kakor sv. Cerkev hoče, kakor hoče apostoljski sedež, ki ima edini pravico, božjo službo, liturgijo vrejevati in določevati. Res, tudi v tem našem društvu so mogoče razne sodbe in misli o tem in onem, n. pr. o sredstvih, kako bi bilo mogoče reformo najboljše izpeljati. A eno je gotovo in to zagotovilo smem in morem v imenu celega društva dati častitim škofom: Nikdar več in nikdar manj in nikdar drugače, kakor sv. Cerkev sama hoče! — V tem smo si jedini vsi! Kdor tega stavka ne prizna in mu ne priprdi tudi gledé cerkvene glasbe, on ni ud cecilijanskega društva!“

Da pa to cecilijansko društvo v resnici tako tudi deluje, da se v svojem delovanju natančno drži teh lepih načel, da torej goji in pospešuje res pravo cerkveno glasbo, take, kakoršni zavetnica je ravno sv. Cecilija, v dokaz temu zadostuj le še enkrat omeniti tukaj, kar je tako znano, da je to društvo ustanovil katoliški duhovnik, da je ono in njegova pravila slovesno potrdil in blagoslovil Pij IX., da ima ono za verhovnega pokrovitelja kardinala, za pokrovitelje posameznih škofij škofo; da uživa ono posebno ljubezen in naklonjenost sv. Očeta samega, ki vsako le mogočo priliko porabijo v to, da to društvo priporočajo in hvalijo. Pač najlepše se te ljubezen in naklonjenost društvu nasproti sv. Oče Leon XIII. pokazali s tem, da so l. 1884. vsem udom tega društva podelili pod navadnimi pogoji popolni odpustek v dan sv. Cecilije in več drugih odpustkov.

Na občnem shodu društva l. 1891 v Gradcu je znani škof v Solnogradu dr. Katschthaler pozdravljal zborovalce v imenu 3 škofov. In med drugim je izpregovoril tudi te-le besede: „Sv. Oče so na naši strani; častiti škofje so na naši strani; katoliški lajiki so z nami. Nad 20.000 udov šteje že društvo. In mari ono sedaj peša? Nikakor! Ono raste! In mi smo prepričani, da bo ono še dolgo raslo, da bo še toliko časa raslo in se množilo, dokler bo sploh še kak katolik, ki ne bi bil cecilijanec!“

In poslušajmo še našega premil. knezoškofa Jakoba! „Po mojem mnenji“ — tako so govorili pri VI. občnem društvenem zborovanji v Ljubljani — „je cecilijansko društvo zelo važna, koristna, da potrebna naprava. Vesel sem bil, ko sem slišal, da je ta družba v ljubljanski škofiji ustanovljena; želim le, da bi bila še veliko bolj razširjena. Naj bi bila zares ne samo za ljubljansko mesto, ampak za celo škofijo“.

Tako torej sodijo najvišji cerkveni dostojanstveniki o tem društvu in njegovem delovanji. Kdo naj si potem še upa dvomiti, da društvo deluje res za sv. Cerkev, za pravo cerkveno glasbo? In ako tako deluje, kaj ne deluje potem v posebno čast ravno njej, pod katere posebnim varstvom ono deluje, katere ime ono nosi, v posebno čast — sv. Ceciliji?

Da, ponavljam še enkrat: sv. Cecilija kot zavetnica cerkvene glasbe časti se dandanes prav posebno ravno v delovanji cecilijanskega društva.

In kaj iz tega sledi? O kdo pač bi bil izmed dragih bralcev, duhovnik in posvetnik, ki ne bi tudi saj nekoliko rad storil za večjo čast tako vzvišene občudovanja vredne svetnice, kot je bila ravno sv. Cecilija?

Za slehernega izmed nas torej, komur je pri srcu češčenje sv. Cecilije, sledi sveta dolžnost, da se z veseljem in navdušenjem oklene cecilijanskega društva ter svojemu delokrogu in svojim močem primerno pospešuje njegove lepe namene in težnje.

(Dalje prih.)

„Čemu liturgično petje?“^{*)}

De bomo tu razpravljali naloge in učinka cerkvega petja z glasbenega stališča, ampak s stališča liturgije; takoj stopimo v pravo svetišče cerkvene molitve in daritve. Prav blizo altarja smo, kjer se obhaja liturgija in kjer si liturgična glasba zajema vzvišeno čast in posvečenost.

Čemu tedaj liturgično cerkveno petje? Kaj je njegova naloga? — Služi naj liturgiji; kajti gotovo se liturgija ne obhaja zato, da bi muzicirali, ampak narobe: da se more vršiti slovesna služba, treba glasbe. Ozir pojma slovesnosti pa in njenega namena, ima liturgično petje nalogo ne razdirati vsebine in pomena cerkvenega teksta, marveč ga izražati in oplojevati, v duha in razumevanje sv. liturgije ter njenih skrivnostnih resnic uvažati, milost in blagoslov liturgije posredovati duhu in srcu vernega ljudstva.

Kako pa se godi to oplojevanje?

Liturgični jezik je latinski, svetovni jezik rimski, ki se odlikuje po svoji resnosti in častitljivosti, po jasnosti in svojem blagoglasji. Ločen od vsakda-

*) Cecilijancem in nececilijancem v resno premissljevanje.

njega življenja in navadnega občevanja z ljudmi je latinski jezik že sam ob sebi vzvišen in veličasten ter nas opominja skrivnosti katoliške liturgije; naravno je torej, da se to tembolj javlja v slovesnem, latinskem cerkvenem petji. Res, kaže se nam kot sveto oblačilo, kot skrivnostno zagrinjalo moljenja vrednih skrivnosti, katere tu na tem svetu le v somraku vere spoznamo in katere razkrite gledati bode nam дано še le v nebesih kot plačilo za našo ponižno vero.

In če ima nam latinski jezik, kot občni jezik službe Božje, kazati, ohraniti in pospeševati edinost v službi Božji, veri in življenji: tedaj bode gotovo liturgično petje s svojo močjo, lepoto in slovesnostjo, s katero glas ogrinja besedo, tem večji učinek povzročilo! V cerkvi je sv. Duh vse narode iz različnosti jezikov zbral k jedinosti vere; iz vseh ljudstev, rodov in jezikov je vstvaril kraljevstvo Kristusovo, kraljestvo, katero ni tega sveta, ampak vzvišeno nad vsemi narodi. Že po tem liturgičnem jeziku je naša cerkev podoba nebeškega Jeruzalema, kjer vsi angelji in svetniki *una voce* soglasno ter brez konca prepevajo svoj: Svet, svet, svet in alleluja.

Pa sv. Tomaž Akvinski sam sebi ugovarja z vprašanjem (2. 2. qu. 91 art. 2) tako-le: „Hvala srcá je imenitnejša od hvale ust. Hvalo srca pa ovira petje, po eni strani zato, ker petje pazljivost pevčevu odvráča od premišljevanja tega, kar poje (ker se bavi s petjem); po drugi strani pa, ker ljudstvo tega, kar se prepeva, manj razumeti more, kakor, ako bi se predavalo brez petja.“ — „Toda,“ odgovarja si svetnik, „če kdo radi pobožnosti poje, premišljuje pazljivejše, kar izgovarja, ker se dalje pri tekstu mudi; pa tudi zato, ker imajo po besedah sv. Avgüstina vsi čuti našega srca po svoji različnosti svoje lastne melodije glede glasu in se vsled skrivnostne sorodnosti med sabo zdaj té zdaj druge vzbujajo.“ — Toraj ravno slovesno liturgično petje omogoči in povzročuje pri pevcu in poslušalcu z daljšim mudenjem večjo pazljivost, resnejše in globočje premišljevanje! Ali mari ne smemo v duhu sv. Tomaža prav zaradi tega petje imenovati resnega lektorja sv. liturgije, kateri kot služabnik sv. cerkve v njenem imenu oznanja sveto besedo; imenovati veličastnega predmolilca, katere misli in čute sv. cerkve z obliko glasbene lepote oblači in tako z resnobo in močjo cerkvene besede silo in živost človeškega glasu zedini?

Luč in barva govorite človeku v duha in srce; zato je tudi naša cerkev barvo kot podobo svoje vere, čutenja in življenja vsprejela v svojo službo. Kar je luč v prirodnem kraljestvu očesu, to je glas v duševnem kraljestvu ušesu. Glas je organ srca in združen z besedo razodeva notranje življenje.

„Bog!“ — kako različno se glasi beseda po različnosti srca iz katerega pride! Kako pretrese kosti in živce ta vsklik prihajajoč iz prsi obupanega! Kot satanski porog in oskrumba se sliši iz ust bogotajca! In kako anatomsnično režoča je praznota jezikoslovčeva, ko išče korenike besede „Bog!“ Zdaj pa kolika sveta, nebeška radost, s katero pobožni „Boga“ moli! — Ta ledeni „Bog“ malomarneža in mlačneža! O Bog! kolika moč in čast je skrita v občudovanji veličastva našega mogočnega Boga!

Ko se je streznilo modrijanstvo čutov, katero je v veri in umetnosti videlo le same čute in čutno sanjarstvo, trudili so se mnogi, da bi glasbi odrekli mogočnost izražati čute. Toda, ne da bi se spuščali v to načelno vpra-

šanje ter ločili pravo od krivega, toliko je gotovo: umetniški jezik srca je glasba; imamo glasbeno liriko.

Zdaj pa naj bi premišljevali in opisavali neizčerpno življenje vere in milosti v naši cerkvi. Pero sv. cerkvenega učenika bi moral imeti in cele knjige napisati, kdor bi se tega lotiti mogel. Saj je po Aleksandru Haleškem življenje naše cerkve to, „da je hči Boga Očeta, nevesta Sinu Božjega, svetišče sv. Duha, Božja država svetih meščanov in domačinov Božjih“ (Ef. 2, 20.), Izvoljen rod, kraljevo duhovstvo, svet narod, pridobljeno ljudstvo (I. Pet. 2, 9.), Kristusovo telo in polnost njega, ki vse v vsem dopolni (Ef. 1, 23.) — to je cerkev, in tako čeznatorno, Božje-človeško, od sv. Duha prešinjeno je njeno življenje. Resnično, to skrivnostno življenje in ljubljenje sv. cerkve je zemeljsk posnetek trojnega življenja Božjega. Kdo je more opisati?

Tü-le ima glasba, v prvi vrsti nabožna in liturgična glasba svojo nalogo. Saj je ona tisti jezik, kateri izraža misli in čute, zibajoče se v človeški duši. Ona je beseda, toda močnejša od navadne besede, ker je misel sama veličastnejša, čut živější in gorkejši. Sv. cerkvi so izročene skrivnosti Božje, ona hrani zaklade milosti in posvečevanja, ona ima od svojega ženina oblubo časa in večnosti. Ozir teh skrivnosti in tolikih dobrot, — kakšnih čutov hvaležnosti in vere, češčenja in ljubezni, veselja in čudenja, slavja in upanja ona ne pokuša! Ali more nevesta Kristusova leté čute v sebi zaprte ohraniti ali se zadovoljiti, da bi je izražala s priprosto besedo? — Ne, tega ne more, marveč siloma ji prodrejo iz srca in v melodičnih pesmih ji prihajajo z ustnic!

Liturgično petje je idealizirani jezik sv. cerkve; v njem je glasbeno zloženo cerkveno življenje in čutenje, kakoršno se pojavlja v njenih liturgičnih molitvah. In kadar slišimo one pesmi pri opravljanji sv. liturgije, tedaj prešine oni čut, ki je je provzročil, tudi naša srca in to tem bolj, čim spretnejši smo po živi veri, čistem življenji in razumevanji liturgije. Kako krasno in primerno izraža to Amberger, kateri pravi: „V petji ima cerkev sredstva, s katerimi je v stanu, celo najskrivnejša in neizrekljiva čustva na najnežnejši način popolnoma izraziti in razodeti. Petju dostopen je celo stan zamaknenosti; kjer niti beseda več notranje ljubezni in razsvetljenja izraziti ne more, ondi se še lahko in svetlo, jasno in resnično giblje glas iz povišane duše.“

Srečno uho in srce človeka, kateremu je dano slišati in razumeti take pesmi, kateri najvišje čustvo ljubezni sv. cerkve v se sprejme in se potem povzdigne celò do srca Božjega!

Litugija je dejanje, katero spremljata beseda in glas; ona je drama Kristusove daritve, na katero nas pripravlja in za katero se zahvaljuje molitev. Ta drama katoliške liturgije se vrši od dné do dné, praznik za praznikom v liturgičnem (cerkvenem) letu, kateremu središče in konec je Kristus sam. Slovesna dramatična beseda pri liturgičnem dejanji pa je liturgično cerkveno petje. Kot tako ima gotovo nalogo, v živi podobi nam predstavljati skrivnosti večne resnice, ponavljajoče se tekom časa; predočiti nam Kristusovo besedo in delo, njegovo življenje in trpljenje, čin njegovega Božjega odrešenja; vpeljati nas v duha in življenje cerkvenega leta ter tako nam kristijanom vdihniti življenje Kristusovo. „Christum concelebrat, Christum sonat, omnia Christum!“

In okoli Kristusa je zbrana truma svetnikov, katerih spomin se v teku cerkvenega leta obhaja; in čudo, vse življenje svetnikov se očitno opira na skrivnosti, katere cerkev v sveti daritvi obhaja. Kakor liturgična beseda, prav tako ima tudi liturgično petje nalogo, podoba svetnika z ozirom na sv. daritev in na cerkveno leto slovesno pred oči postaviti ter njegovo življenje nam v vzgled, njegovo priprošujo v blagoslov izročiti. Takrat cerkveno petje kot dramatična beseda svojo nalogo popolnoma izvršuje, kadar nas vleče k živi vdeležbi skrivnostnega življenja Kristusovega in njegovih svetnikov, da zdaj pri jaslicah klečé Božje dete molimo, da mu potem s sv. modrimi darove prinašamo; da zdaj trpečega Izveličarja v pokori premišljujemo, potem pod križem požrtvovalno ljubezen našega Boga častimo; da se zdaj z Vstalim od mrtvih radujemo, potem pa z Odrešenikom v nebesa odhajajočim veselja poskakujemo; da zdaj mater Božjo in Devico v ljubezni poveljučujemo, potem pa s svetniki okoli altarja zbranimi, Najvišjega hvalimo s pobožno molitvijo in posnemanjem njihovih čednosti!

Ona vzvišena in sveta čustva in misli, katera cerkev po liturgičnem petji v duhu cerkvenega leta človeku vdihne, vtelesijo se v delu njegovih rok in izražajo se v umotvorih njegovega duha. „Vide, ut quod ore cantas, corde credas, et quod corde credis, operibus comprobetur!“

Ako še poskusim, nalogo in učinek liturgične glasbe memogredé opisati s stališča mistike, dozdeva se mi, kakor da gledam sv. cerkvi v srce. Tu pač si dozdevam sam sebi malo dete, katero se je stoprav stopicati privadilo, pa želi priti na visoko goro; in to nalogo bi mogel le tá zadostno rešiti, kateri popolno duševno, nadnatorno, Božje življenje svete cerkve t. j. skrivnostnega telesa Kristusovega razumi in čarobno moč glasbe z njenimi notranjimi in najglobočjimi skrivnostmi pozna. Zato sem si svest, da, kakor je več ta spis le slaboten poskus, morem dalje le nekatere pomanjkljive poteze narisati; kakor mi je tudi jasno, da, ako bi te skrivnosti doumeli, bi se nam h kratu odprlo popolno razumevanje liturgičnega petja.

Bog nas po stvarih k sebi vabi; in kako po glasbi?

Ali Bog v Trojici svojega Božjega življenja ni najlepši in najveličastnejši? Ali ni On popolnoma harmonija, v kateri ima vse blagoglasje, vsaka harmonija svoj vir? Kadar torej slišimo popolnem čisto in lepo glasbo našega liturgičnega petja, tedaj nam je ona podoba našega Boga, kojega sled v krasoti melodije, v redu in blagoglasji tonov, v čudovitem skladu harmonij nahajamo. Vsa dela Vsegamogočnega naj vodijo k Bogu; mogočne in najpresunljivejše oblike glasbene lepote pa naj bi ne vodile!? Ko je Elizej v strune segel, prišla je nad njega roka Gospodova (IV. Kralj. 3, 15.) in je dal rešnji odgovor. Z brenkanjem na strune je torej prerok svojega duha pripravil, da je sprejel navdihnjenje Božje. Enako naj sv. glasovi budé hrepenenje po večnih harmonijah našega Boga ter nas sposobne storé za njegov milostni prihod.

Zgodovina (po besedah sv. Avguština: „Božje vladanje nad človeško svobodo“) nam kaže prečudno vzporednost med sv. razodenjem in napredki glasbe. Pred krščanstvom nahajala se je samo čista melodija, podoba edinosti Božje. Kristus se je razodel svetu, oznanil versko resnico presv. Trojice in takoj se je preobrazila — glasba. Melodija je ostala podlaga vsaktere glasbe, kakor

je edinost Božja podlaga sv. vere. Toda vzdiguje se drugi temelj, starim še neznan: trizvok, nova podoba enega Boga v treh osebah. — In tako povzdigujejo harmonije trizvoka dušo človekovo k Onemu, o katerem sv. Hilarij (de Trin. I., 1.) pravi, da „najkrasnejšega moramo spoznavati kralja vse krasote.“

Čudno se komu dozdeva, da neka slika v rimskih katakombah nam kaže Kristusa kot Orfeja, o katerem pravljica pravi, da je s svojim glasom gozdne živali krotil in z brenkanjem na liro strogemu gospodarju kraljestva sence in tmine srce tako omečil, da mu je drago soprogo nazaj dal. — Resnično (kakor pravijo Klemen aleksandrijski, Evzebij i. dr.), pravi Orfej je včlovečeni Sin Božji, duhovni kralj novega kraljestva Božjega. Ona Modrost, katera je večna plunkalka Očetova, se je ponižala k ljudem, ter med njimi trpeč in učeč tako svirala na plunko, da ja harmonično zvezala zemljo in nebesa. Česar se je dotaknila, sladko dalje doni in srca nase vleče. Krščanski pesnik Prudencij (4. stol.) poje: „Organa disparibus calamis quod consona miscent, — Christum concelebrat, Christum sonat, omnia Christum.“

Če je torej po njegovih besedah naloga umetnosti, Kristusa preslavljati, Kristusa opevati, potem je pač v prvi vrsti glasbena umetnost, liturgično petje, katero s svojim blagoglasjem, s svojo harmonijo kaže na največjega umetnika, prvega harmonista, ki je pomiril svet in odpravil razglasje, na Jezusa Kristusa. Prvotno soglasje med Bogom in človeštvom, stvarnikom in stvarjo, se je bilo pokazilo. Prišel je Kristus: učil je, molil in trpel. Na novem temelji ponovil je staro soglasje človeka z njegovim Bogom. „Bog je namreč v Kristusu svet seboj spravil“ (2. Kor. 5, 19.).

Podoba onih, kateri glasbo ljubijo in iz katerih prsi liturgično petje prihaja, je tudi glasba. Jan. de Muris (Gerbert, scriptores III. 241 i. dr.) dalje izvaja to misel in vidi prav v ti sličnosti vzrok, da se glasba v sv. cerkvi tako marljivo in skrbno goji. Le par točk tu posnamemo: „Svetovna in človeška harmonija je: cerkev je dvojna zveza, s katero na ogelnem kamnu Kristusu Božjo stavbo zida. Avtentično in plagalno petje se nahaja v nji: podoba ljubezni do Boga in bližnjega. Nizko, visoko in čezvisoko petje nam kaže trojico: kesanja srcá, izpoznanje ust, zadostovanje z dejanjem. Tudi četverka se nahaja v glasbi gledé tonovskih načinov, prvi, drugi, tretji in četrti; enako je cerkvi četvero glavnih čednosti. Četvero črt predoči nam četvere evangeliste itd.“

Če se nam marsikaj iz simbolike in mistike srednjeveškega nauka o glasbi dozdeva malenkostno in manj primerno, vendar lahko vidimo, da so naši pradedje globoko o glasbi premišljevali in prav v njeni simboliki in mistiki imenitnejšo čast in višji pomen spoznavali.

Jako mično, resnično in vzvišeno opisuje slavni opat solesmeški Guéranger liturgijo nebeško ter imenuje zemsko liturgijo podobo liturgije nebeške. Z Božjim Jagnjetom, z Marijo, z angelji in svetniki moli in daruje Božja srenja na zemlji. Ker je naloga liturgije, to nebeško podobo predstaviti v vidni obliki, ali se nam pri liturgičnem petji ne mora zdeti, kakor da z Marijo, našo sveto kraljico, z angelji in svetniki klečimo pred stolom Božjega Jagnjeta? Kadar čujemo slovesne zvoke svete glasbe (musica divina), ali ni to prav tako, kakor da z angelji in nadangelji ter z vso trumo nebeščanov, z zastop-

niki Božje srenje t. j. s pevskim zborom tudi naši glasovi doné ponižno pre-slavljajoč veličastvo Božje?

Ne gre za to, kar pri petji jezik govori in usta kličejo, ampak kar ču-timo v srci. Bog, kateri preiskuje naša srca, ne posluša le našega glasu, marveč gleda na mišljenje naše duše. Zato nas poziva sv. Krizostom po be-sedah sv. Pavla, da hvalimo Boga s psalmi in duhovnimi pesmimi, da ne po-jemo Bogu kot mrtvi instrumenti, ali s samim kričanjem kakor ptiči, ampak kot stvari obdarjene s svobodo in umom, združeni z nebeškimi duhovi; da se tako obnašamo pri petji, da se strinja naša misel z našim glasom. Naj-boljša harmonija je tista, katera ne sloni toliko na akordu glasov, kakor na soglasji čednosti. „Glasba“, pravi Kasiodor, „je umetnost spreminjati glas. Ako je naše obnašanje krepostno, je to dokaz, da smo pravi glasbeniki; na-sprotno pa, ako je naše obnašanje sprideno, nimamo nič čutila za glasbo.“ Dà, življenje kristijana je slična blagoglasni harmoniji v ušesu Božjem; har-monija pri petji pa bodi le odmev in podoba te harmonije v življenji. Deum toti laudate, cantet vox, cantet vita, cantate cordibus, cantate oribus, cantate canticum novum non lingua sed vita! Ne strinjajte s krasoto svetih pesmi razglašenega šuma grdih strasti: Bog gleda bolj na to, kako da živite, nego, kako da požete. Ta poje Bogu, ki zanj živi.“ — Sv. Pavel pravi: Nihče ne more reči: „Gospod, Jezus, razun v sv. Duhu“ in „sam Duh pa prosi za nas z neizrekljivimi zdihljeji.“ To velja tudi o liturgičnem petji, s katerim se ozari molitev do najvišje oblike. Sv. Duh sam poje v liturgičnem petji z nami; po sv. Duhu postane liturgično petje „musica divina“, katera duševno, nebeško, božje na nas vpliva. V liturgičnem petji biva ona moč Duha Božjega, kateri si prisvaja in navdušuje človeška srca za resnico, nebesa in večnost! — go-tovo zadostni odgovor na vprašanje in ugovor: „Čemu je liturgično petje?“

Mašni pobirki.

(Dalje.)

Praznik presv. Rešnjega Telesa. Obletnica ustanovljenja presv. Rešnjega Telesa je sicer veliki četrtek, vendar je nje slovesno obha-janje prestavljeno na današnji dan. Introit je povzet iz 80. psalma: „Živil jih je z maščobo pšenice, alleluja: in z medom iz skale jih je nasitoval, alleluja, alleluja, alleluja. Ps. Radujte se Bogu našemu pomočniku; ukajte Bogu Jakobovemu.“ — Kar je Bog nekdanj storil Izraelovim otrokom, ko jih je hranil z mano in napajal z vodo iz skale, to je bila le slaba predpoda tega, kar je hotel nam storiti: dal nam je v presv. zakramentu živi kruh nebeški, svoje lastno meso in kri, da zadobimo večno življenje, ako ga vredno prejemamo. Kako naravna je torej radost cerkve Božje današnji dan! Pretesno ji je v njenih svetiščih; torej nosi v podobi kruha skritega Gospoda v slovesnem obhodu po krasno ozalj-šanih cestah katoliških mest in vasi, kakor je nekdanj David dal slovesno pre-nesti skrinjo zaveze na Sionsko goro. — Vzvišeno nalogo imajo na ta praznik

naši cerkveni zbori; naj bi se je tudi zavedali in jo vzorno rešili po skrbnem pripravljanji na posamezne slavošpeve!

— Druga nedelja po binkoštih. Še se nahajamo v osmini praznika presv. Rešnjega Telesa; zato molijo duhovni danes zopet oficij praznika, kateri se pa v današnji sv. maši le obhaja z vloženo, zbirno, tiho in poobhajilno molitvijo. Sicer pa nam današnja maša le one misli podaja, katere se zlagajo s pobinkoštnim časom. Zunanjemu kraljestvu Božjemu t. j. sv. cerkvi, kakor tudi kraljestvu milosti v nas nasprotujejo mnogi sovražniki; ali jih bomo premagali? Odgovor nam daje današnji introit z besedami kralja Davida v 17. psalmu: „Gospod je bil moj varuh in peljal me je na širjavo: otél me je, ker me je ljubil.“ — Ps. „Ljubim te, Gospod, moja moč; Gospod je moja trdnjava, moje pribežališče in moj rešenik.“ — Tudi cerkveni pevec ima dovolj prilike, skazovati Gospodu svojo ljubezen; žrtve časa in truda, katere prinaša za čast Gospodovo, bodo kraljestvo milosti v njem ojačile in utrdile.

— Tretja nedelja po binkoštih. Na današnji dan pade praznik sv. škofa in cerkvenega učenika Bazilija. Bil je iz imenitne družine v Kapadociji, rojen l. 329. Leta 352. je prišel v Atene, kjer je našel prijatelja, sv. Gregorija iz Nacianca. Tu se je učil lepih umetnosti in ved. V nekem samostanu pa se je začel baviti s sv. pismom in v kratkem si je pridobil toliko učenost in pobožnost, da so ga sploh imenovali „velikega“. Postal je pomočnik in pozneje naslednik škofa Evzebija cezarejskega. Tu se je posebno trudil za nauk o enakem bistvu Sinu Božjega z Očetom. Kako prečudno da je Bog svojega zvestega služabnika varoval, moral je zlasti rimski cesar Valens skusiti. Občudovanja vredno bilo je strogo življenje našega svetnika; o svoji smrti (375) je bil toliko medel, da se je mislilo, češ, da le po duhu v oslabelem telesu še živeti more. Sv. cerkev njegove učene spise visoko ceni. O njem pa danes cerkev v introitu poje: „Sredi zbirališča mu je usta odprl, in Gospod ga je napolnil z duhom modrosti in razumnosti, in ga je oblekel s častnim oblačilom.“ — Ps. Dobro je, slaviti Gospoda, in prepevati tvojemu imenu, Najvišji! — Kar se v Sirahovi knjigi Boga boječemu obeta, se je uresničilo v našem svetniku: bil je napolnen z duhom modrosti in je zdaj oblečen z obleko nebeške slave. — „Dobro je,“ t. j. sladko veselje mora cerkvenega pevca navdajati, kadar ob nedeljah in praznikih milost Gospodovo s sveto glasbo poveljuje.

— Praznik sv. Alojzija. Življenje tega svetnika je gotovo vsem bralcem znano: od najnežnejše mladosti je svoje poželjenje tako krotil, da so ga imenovali pravega angelja v mesu. Kāj lepo introit to čednost Alojzijevo povdarja: „Le malo si ga znižal pod angelje; s slavo in častjo si ga venčal.“ — Ps. „Hvalite Gospoda vsi njegovi angelji, hvalite ga vse njegove vojskine trume.“ — Čudovit je Bog v svojih svetnikih, zato se ne smemo dati utruditi, slaviti ga z angelji in nebeškimi vojskinimi trumami.

— Peta nedelja po binkoštih. Introit današnje maše se tesno naslanja na berila mašniškega brevirja, opisajoča stiske, v katere je bil David prišel vsled Savlovega preganjanja. V svoji stiski klical je David k Gospodu:

„Usliši, o Gospod, moj glas, s katerim k tebi kličem; bodi moj pomočnik, nikar me ne zapusti, ne zavrzi me o Bog, moj Zveličar.“ — Ps. „Gospod je moja luč in moja pomoč. Koga se bom bal?“ Mislimo si v onem branji opisano nevarno stanje, ko je bil v puščavi od vseh strani obdan od svojih sovražnikov; potem bomo lahko razumeli njegovo pristržno prošnjo in sveto silo, s katero Boga pomoči prosi. — Naj nas tudi sovražniki našega zveličanja stiskajo, naj nas obdajajo tine strahu in nadlog: Bog je naša luč in naša pomoč; zato se nam ni treba nikogar bati, da se le Boga bojimo.

— Praznik sv. apostolov Petra in Pavla. Današnji praznik se ozira zlasti na prvaka apostolov, sv. Petra. Berilo sv. maše nam pripoveduje, na kako čuden način da je bil angelj sv. Petra iz ječe rešil. Še le potem, ko je bil popolnem v zavetji in ga je bil angelj zapustil, zbudil se je kakor iz spanja ter govoril z besedami današnjega introita: „Zdaj vem resnično, da je poslal Gospod angelja svojega; in me je otél iz roke Herodove in vsega čakanja ljudstva judovskega.“ — Ps. „Gospod preiskoval si me in me spoznal: ti poznaš sejo mojo in vstajenje moje.“ Herod je hotel mlado cerkev smrtno zadeti z usmrčenjem prvega poglavarja; judovsko ljudstvo pa je nepotprezljivo „pričakovalo“ izvršitev sodbe. Toda „peklenska vrata cerkve ne bodo premagala!“ Beseda Gospodova spolnila se je že tu pri čudoviti rešitvi prvega papeža. — Kako srečni smo, da smo udje te cerkve. Skazujmo ji v vsem otroško pokorščino, tudi v izpolnovanju njenih liturgičnih ukazov!

(Dalje prih.)

Pobožnosti z blagoslovom.

 naših krajih se slovesne večernice (vesperae) redkoma opravljajo; mesto njih imamo kako drugo pobožnost z blagoslovom. Navadno se pred blagoslovom ali rožni venec ali litanije molijo ali pojó. Pri litanijah je vse skozi prepovedano, kaj pristaviti (dasi tudi je sicer morda prav) ali kaj izpustiti.*) Vendar pa znabiti ni prepovedano, dva ali tri klice zaporedoma skup peti, in potem eno prošnjo „usmili se nas“, ali „prosi za nas“ pristaviti. Vsaj znano ni, da bi se bila v Rimu navadna šega prepovedala ali grajala. Vendar pa prav vsled spodaj navedenih določb utegne nepravilno biti, n. pr. pri lavretanskih litanijah namesto prošnje „prosi za nas“ postaviti celo kitico kake pesmi, ki nima nikakoršne prošnje v sebi, kakor:

Marija, k tebi uboge reve
Mi zapaščeni vpijemo;
Objokani otroci Ève
V dolini solz zdihujemo.

Tedaj le „upijemo“ in „zdihujemo“; da bi jo pa „prosili“ pomoči — o tem v vsih štirih vrsticah ni duha ne sluha.

*) Krutschek, die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche, str. 207 i. d.: S. R. C. 3. marc. 1674, 24. jul. 1683, 21. marc. 1821, 14. avg. 1848, 8. aprila 1865.

Apostolski stol je potrdil za očitno službo Božjo le troje litanije: vsih svetnikov, lavretanske in presv. imena Jezusovega. Zato bi se smele prav za prav le te troje očitno moliti ozir. peti bodisi latinsko, ali v domačem jeziku. Vendar pa imajo nekateri škofje iz Rima oblast, dovoliti v svoji škofiji tudi druge litanije. Ne drznem se pa trditi, da se smejo javno opravljati vse litanije, ki se nahajajo v kaki molitveni knjigi, s pretvezo, da je knjiga sploh od škofijstva potrjena.

Tudi naj bi se v starih molitvenikih po klicu „Kraljica vseh svetnikov“ vstavila klica „Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta“ in „Kraljica sv. rožnega venca“. Lavretanske litanije se zaključijo s trikratnim „Jagnje Božje“ itd. vsled ukaza Pija VII. in določbe zbora za sv. obrede z dné 18. maja 1884; pri litanijah sicer sledeče besede „Kristus sliši nas“ in „Kriste usliši nas“ se izpusté.

Litanij presv. imena Jezusovega se nahaja več obrazcev. katerih se eden sam (tù podam osnutek) sme rabiti. Po vvodu (vsem litanijam skupnem) stoji „Jesu, fili Dei vivi“, „Jezus, Sin živega Boga“; temu sledi 37 klicev, katerih poslednji je „Jesu, corona sanctorum omnium“, „Jezus, krona vseh svetnikov“, Za tem pride „Propitius esto“, „Bodi nam milostljiv“, dalje 20 prošenj, katere se končajo z „libera nos Jesu“ — „reši nas o Jezus, prva „Ab omni malo“ — „vsega zlega“, zadnja „Per gloriam tuam“ — „s svojim veličastvom“; konečno trikratni „Agnus Dei“ in zaključek. Te litanije je potrdil papež Pij IX. ter prepovedal vse druge obrazce.

Po litanijah (ali rožnem vencu) moli še mašnik k njim spadajoče molitve ter konča navadno z „Božja pomoč ostani vselej pri nas“. Potem izpostavi, ako se že ni prej zgodilo, presv. Rešnjje Telo. Ako se je izpostavilo pred litanijami, smé pevski zbor peti kako latinsko antifono ali kitico kakega himnusa presv. Rešnjjega Telesa; sicer pa „Tantum ergo“ in „Genitori“. Tantum ergo izraža najgorečnejšo pobožnost in največje spoštovanje do presv. zakramenta; zato pa mora biti tudi v tem smislu složeno in peto. Če pa čujemo Tantum ergo, ki nima nobenega sledu pobožnega moljenja, pri katerem bi se mestu latinskega teksta mogle peti besede, n. pr. „Luna sije“ ali „Tebe kličejo solzice“ (pela sta se v resnici že napeva teh dveh zaljubljenih pesmi z latinskim tekstom „Tantum ergo“) — potem mora vsakdo, ki ima še iskrico vere, priznati, da je popevanje take skladbe naravnost pregrešno zasmehovanje presv. zakramenta in do tak Tantum ergo spada na ogenj, ne pa v cerkev. Amen na konci se ne sme izpustiti, ker zaključí himnus.

Po tem mašnik poje „Panem de coelo praestitisti eis (t. p. Alleluja)“ — Kruh z nebes si jim dodelil; zbor pa odgovori: „Omne delectamentum in se habentem (t. p. Alleluja) — Ki ima vso sladkost v sebi. Mašnik zapoje še molitev o presv. Rešnjem Telesu. „Oremus, Deus qui nobis sub sacramento mirabili etc. — Molimo. O Bog, kateri si nam v prečudnem zakramentu itd. (se vé da vse latinsko), in dá molcé (tudi pevci molcé)*) blagoslov z Najsvetejšim.

*) S. R. C. 8. febr. 1762 in 11. jul. 1857, Rituale Romanum, Caerem episc.

Bodi mi dovoljeno tu še narediti opazko, se vé da zasebno. Šega je, da se pri izpostavljenem presv. Rešnjem Telesu, ko so se litanije odmolile, kot prvo molitev postavi „O Bog, kateri si nam v prečudnem zakramentu . . .“ z vrstico pred njo „Kruh z nebes“. Menim namreč, da bi se smela na tem mestu izpustiti, ker se itak pred blagoslovom latinsko poje; sicer bi se v kratkem času eno in isto dvakrat opravilo.

Zdaj še le je dovoljeno, tudi še pred izpostavljenem zakramentu, kako pesem presv. Rešnjemu Telesu na čast v domačem jeziku zapeti.

Ko je mašnik Najsvetejše v tabernakeljnu shranil, se tu pa tam, zlasti po šmarnicah, katera izmed Marijanskih antifon ali kaka druga Marijina pesem zapoje. Prav je, toda zgodi naj se šele potem, ko je presv. Rešnje Telo že shranjeno, in ne prej, ko je še na altarlji; kajti, dasi tudi presv. Devico visoko častimo, presv. zakramentu se mora vendar umakniti. Saj se češčenje in klicanje matere Božje lahko zediní z molenjem Najsvetejšega, tako da n. pr. utegne pripuščeno biti, lavretanske litanije pred izpostavljenem R. Telesom moliti ali peti. Vsake litanije se prično naravnost s klicom v Boga; pri sledečem slavljenu presv. Device si moramo le misliti, naj bi tako slavljena svoje prošnje z našimi pred obličjem Božjim zedinila: „Prosi (tu na altarlji pričujočega Boga) za nas!“

D o p i s i.

Z Gorenjskega. *) Čital sem v solnograški „Kirchenmusikalische Vierteljahrs-Schrift“ I. zv. 1896, str. 32. kratko, a pomenljivo notico, katero tu posnamem, morda ne brez uspeha vsaj za bližjo bodočnost. Glasi se: „V nekem znanem dnevniku čitali smo povodom neke nove maše to-le; . . . Kar se tiče glasbene predstave v cerkvi, moramo reči, da se je popolnom dobro izšla. Na željo g. novomašnika pela se je Haydn-ova B-maša, Mozartov *Ave verum*, Echinger-jev *Domine exaudi* in J. Winkler-ja star. *Tantum ergo*“.

Ako je g. novomašnik res to željo izrekel in če pomislimo, da bi se bilo moralo na dotični dan nove maše po cerkvenem predpisu peti pri gradualu tekst „*Angelis suis etc.*“ pri ofertoriji tekst: „*Scapulis suis obumbrabit etc.*“ tedaj moramo nehote vprašati: „*Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?*“

Dragi čitatelj, morda baraš, čemu da to prinašam, ko je že staro in ne iz naših krajev. Le malo počakaj! Kmalu bodeš izvedel in upam da mi daš prav. — Bližajo se v naši in sosednjih škofljah nove maše. In kaj se tu vse ne vidi in ne sliši? — Vidi se veliko mlajev in slavolokov z dragimi okraski in napisi, veliko košatega lišpa, brez števila „pušeljcjev“ i. dr.; čujejo se topiči in potrkavanje zvonov, da je človek skoro omamljen, petje vsake vrste; pri gostiji se ne „špara groš“ niti petaki, desetaki in celo stotaki ne, naj že pridejo od koderkoli. Saj se vé, to mora biti, sicer bi bilo — „beraško“. Dovoljujem si dvoje vprašanj: prvo, ali je pa vse to za prvo sv. daritev potrebno? Odgovóri si sam. Drugo: Kako je pa s cerkvenim petjem? Ali se spoštujejo določbe sv. cerkve gledé petja pri slovesni maši vsaj za imenitni dan, ko novomašnik prvič Jezusa pokliče na altar? Ali ni prav na ta dan tu pa tam cerkveno petje beraško ter za Zveličarja in nevesto njegovo, sv. cerkev, naravnost razžaljivo? Kje je introit, kje pravilni graduate in ofertorij, kje komunio? Za vse to ni časa, ko vendar med dolgotrajnim „ofrom“ vse mogoče in nemogoče iz orgel in grl pride na dan? — Ne bodem dalje vesti izpraševal; konečno rečem tudi jaz: „*Quia, si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?*“

*) Po naključji zakasnjeno.

S Homca, 14. julija: Že dalje časa namenjal sem se, da bi sporočil kaj o cerkvenem petji pri tukajšni župni cerkvi. Pa vsakikrat, ko sem prejel konci meseca Cerkvni Glasbenik, zmanjkalo mi je poguma, da sem dopis odložil zopet za nekaj časa. Zakaj? to povem pozneje. Jaz sicer nisem imel priložnosti, da bi bil izprašan iz orgljanja in petja v kaki cecilijanski šoli, vendar pa, odkar službujem tukaj (to je čez sedem let), gojil sem petje kolikor je bilo v moji moči v pravem cerkvenem duhu. Pevcev imam šest namreč: Dva soprana, dva alta in dva tenora; bas pojem sam, ker mi ni mogoče skoraj dobiti še enega basista. Priučili smo se v teku tega časa sledeče latinske maše: 1. Missa in honorem s. Caeciliae, Ant. Foerster, 2. Kind-Jesu-Messe, J. Schweitzer. 3. Schutzengel-Messe, J. Schweitzer. 4. Maša v čast presv. Trojici, Ig Hladnik. 5. Missa Laententur coeli, Ig. Hladnik. 6. Missa Sacratissimi Rosarii B. Mariae Virginis, Ig. Hladnik. 7. Missa „Statuit ei Dominus“, Jos. Lavtižar. 8. Missa Ecce Panis Angelorum, Jos. Lavtižar. 9. Missa Tota pulchra es Maria, P. A. Hribar. 10. Missa in honorem s. Joseph, P. A. Hribar. Offer-torinm pojemo tudi od raznih skladateljev. Tantum ergo iz Cecilije ter iz zvezkov od P. Angelik Hribarja, Anton Foersterja in Ignacij Hladnika. Pri navadnih mašah rabimo Cecilijo, prvi in drugi del Slava Bogu, Hladnikove Marijne in obhajilne, potem Sattnerjeve obhajilne, vseh slovenskih maš pojemo 27, Marijinih 48 in obhajilnih 32 raznih napevov. V sedmih letih to ni veliko število; toda tu na kmetih je dosti, ker v delav-nikih nimajo pevci časa hoditi redno k pevskim vajam; ob nedeljah so pa tudi včasih utrujeni od množega dela, ki ga imajo čez teden. In zdaj boste vprašali: Kaj pa s koralom? Ta, ta koral, to je tisto moje strašilo, da si nisem upal z dopisom na dan; to je tista stvar, da nisem imel poguma. Samo malo se še tolašim, ker dobro vem, da nisem samo jaz taki zanikernaž. Tega korala Introit, Graduale in Communio, tega še ne popevamo. Sam se ga moram še naučiti, potem naučil bodem tudi pevce. Potem Vam bom poročal in upam, da prej kakor čez sedem let. Niti na misel mi koral ni prišel, dokler nisem prebiral Cerkv. Glasbenika. Zdaj je naročena nanj tukajšna župna cerkev drugo leto in reči smem, da sem se izobrazil v cerkveni glasbi več o tem času, kakor prej v petih letih. Ta list je prepotraben vsem organistom, posebno pa še onim, koji niso imeli priložnosti obiskovati cecilijansko šolo. Končam dopis; razširil se je bolj kakor sem mislil; ker pa vem, da niste z dopisi preveč založeni, upam, da boste te moje vrstice dobrohotno vsprejeli.

Leop. Gostič, organist.

Stranje. V tem zdravem Bistriškem okraji opravljam službo orglavca in cerkvenika od 6. novembra 1893. l. Težko mi je bilo od začetka, ker dobil nisem ne ednega pevca (pevkinje). Šla sva z č. g. župnikom in naprosila 4 dekleta in 1 dečka. Torej z ženo nas je bilo 7. Pa 3 dekleta so kmalo odstopile, čez nekaj časa pa še deček, ostali smo zopet samo trije. Na to mi zopet ni družega kazalo, kot poiskati si novih moči. Naprosil sem ostalega dekleta 2 brata, ker so ravno tik cerkve, in tako nas zdaj deluje ves čas redno 5 oseb, in sicer: 1 sopran, 1 alt, 1 tenor in 2 basa. Od začetka smo se učili vsak večer po 1—2 uri. Po dnevi nimajo časa, ker fanta sta kolarja in dekle šivilja. Vadil sem jih kolikor možno na isti način, kakor sem se od svojega nekdanjega časti in hvale vrednega predstojnika č. g. Jožefa Lavtižarja zavedal iz Bukovščice, za kar jim bodi najpred na tem mestu pristrčna hvala izrečena. Bodí še memogvedé omenjeno, kak strah sem imel, ko je prišlo do resnice, da pridejo č. g. Lavtižar v Bukovšico. V št. Juriji so imeli iz-vežban zbor, ali pri meni so dobili zanemarjeno in razdrapano cerkv. petje. Nekoliko boljše bi sicer bilo, ali † g. predniku je bilo vse dobro in tako je ostalo pri starem. Ali novi gospod so kmalu potrebili staro in ustanovili novo. Odbrali so šolarje in šolarice, in zadnjih je ostalo 5 stanovitnih, katerih 3 še zdaj delujejo na čast Božjo. Zares smem reči, da ko so bile še vse skupaj, bilo je krasno petje v ti hriboviti župniji, da ga mnogo večih župnij nima. Žal, da so nas č. g. že čez poldrugo leto zapustili osebno, ali nauke, vodila in spomin so nam pa le zapustili, katera mi bodo ostala nepozabljiva. Razpravljaj ne bodem kaj in kako smo peli, ker bi bil preogromen dopis. Cecilija, C. Gl. i dr. nam je bilo vedno pri rokah. Smem pisati, da več kot 400 pesem smo po odhodu omenjenca

gospoda in do mojega odhoda t. j. 8 let peli. Vidite, da strah ni vselej škodljiv, ampak mnogokrat zelo koristen — vsaj pri meni. — Predelec sem zašel. Preidem na svoje sedanje mesto, kaj da smo se tū naučili. Veliko ni, ali kar je, to je: Peli smo sledeče: 1.) Kind-Jesu Messe, Joannes Schweitzer op. 26. 2.) Ig. Hladnik op. 5. 3.) Missa in hon. Sacrat. Ros. B. M. V. Ig. Hladnik op. 19. 4.) Missa „Ecce panis angelorum, Jožef Lavtizar Op. 2. Vse latinske mašo pojemo s polnim tekstom in vse dele; Introitus recitiram sam. Gloria Patri 4glasno brez orgel C. Gl. 11. pril. 1883, Graduale, kakor ga nastopni praznik določuje; napeve imamo na razpolago. Mesto „Communio“ zapojemo eno kitico dotičnega praznika slovensko; ako pa Communio znamo, pa po odpetem Deo gratias eno kitico. Responsorije C. Gl. 10. pril. 1880 unisono zl. A. Foerster; o bolj slovečih praznikih 4glasno 1878. C. Gl. 3. pril. tudi Foerster. Pri črnih mašah pojem sam. Requiem Ig. Hladnik op. 23. Fr. Miglič op. 1. in Cecilija št. 47, 48, 49. Tantum ergo: Cecilije 5. P. A. Hribar Decem Tantum ergo št. 1, 2, 4, 6. Hladnik op. 10. št. 1, 4, op. 17 št. 1, 4, 5. Schubiger B-dur. C. Aiblinger. 2 Riharjeva in 1 Lira Sionska Fr. Gerbic. Naj navedem tudi nekatere motete. — IV. Himni Ss. Corporis Christi, I. Hladnik op. 24. št. 1, 2, 4. Pange lingua, Rihar stari napev. Offert., J. Lavtizar 1. pril. C. Gl. 1884. Terra tremuit, Hladnik. 4. pril. 1886. Offert. in Solemnitate C. Christi, Hladnik C. Gl. 5. pril. 1885. Offert. in Dom. Pentecostes D. Fajgelj 5. pril. 1891. Veni sancte Spiritus, Foerster. In Festo Ss. Ap. Petri et Pauli, Constitues, C. Gl. 5. pril. 1896. Tu es Petrus, Carli 9. pril. 1887. Regina coeli laetare Hladnik op. 22. Asperges me, J. Lavtizar, A. Foerster 8. pril. C. Gl. 1884 in enoglasno Casp. Ett C. Gl. 9. pril. 1881. Vidi aquam, A. Foerster C. Gl. 5. pril. 1885. — Mašne iz Cecilije, P. Angelikove, P. Sattnerjeve, C. Gl. skup 30. — Marijne, Cecilije 35. Hladnikovih 18. Vavknovih 8. C. Gl. P. Angelikovih, Sattnerjevih, Foersterjevih ter raznih skladateljev 39. — Obhajilne: Hladnik op. 14. št. 1, 2, 3, 4, 5. 8, 9, 13, 14, Cecilije 18. C. Gl. ter raznih skladateljev 15. Imamo pa še zraven teh lepo število božičnih, postnih, velikonočnih, majnikovih, sv. Rešnjega Telesa, adventnih itd. Da bi vse našteval, bi bilo odveč. Vse to navedeno pelo se je 4glasno, in kolikor mogoče precizno in natančno. Pri naših skromnih razmerah pač ni veliko, in pevci večinomh tudi za „božji lon“ pojejo; za Božič, Velikonoč in majnik jim g. župnik podare po svoji moči kak goldinar. Preč. g. župnik nas po svoji moči s skladbami preskrbijo in tudi svojo zadovoljnost večkrat izrazijo glede petja. Tudi župljani so zadovoljni, kar dejassko pri ofru za orglanje pokažejo.

Franjo Rak, orglavec.

Razne reči.

— Devetnajsto leto „orglarske šole Cecilijinega društva v Ljubljani“ se je končalo dne 11. julija t. l. s sveto mašo in preskušnjo učencev. Izmed 8 abiturijentov prejelo jih je 6 spričevalo „sposobnosti za orglarsko službo“; eden je bil spoznan „sposobnim“ s pristavkom „manj za slovesne maše“ in eden nesposobnim. Ti-le so (po abecedi): Breznik Viljem iz Ljubnega; Grizold Anton iz Ruš (privatist); Mihelčič Alojzij iz Harij; Starc Francišek z Impolja; Seunik Luka iz Vranskega; Šušteršič Jože iz Dulj; Tancar Martin iz Jesenic; Zupanec Rafael iz Nove Štife.

— ††† Trije mrtvaški križi hkratu! — Žalostno naloga pripada „Cerkv. Glasbeniku“, naznaniti čč. bralcem smrt treh zvestih privržencev naših. Umrl je dne 7. junija t. l. v Goričah po dolgotrajni in mučni bolezni, sušici, s sv. zakramenti za umirajoče preveden gosp. Janez Ravnik, star 57 let, organist in cerkvenik ondi že 23 let. Veliko se je trudil za olepšavo cerkve, zlasti pa še za pravo cerkveno petje na koro; bil je tudi razun par let ves čas ud Cecilijinega društva. Prišli so ga spremit na pokopališče rojaki pevci celó s Save in mu zapeli nagrobnici. Ker se je rajnik toliko trudil tukaj na zemlji za sveto petje, dal Bog, da mu tudi tamkaj po njegovem usmiljenji vekomaj slavo prepeva.

Dne 21. junija t. l. pa je oči zatisnil g. Janez Kožamelj, organist v Kovorji pri Tržiči, star 38 let. Bil je nekdaž pridn učencec „orglarske šole“ in zdaj službujoč v vsakem oziru poštenjak in marljiv orglavec. Držal se je cecilijanskih načel, trudil se za pravo cerkveno petje in orglanje, pa tudi dosegel, kolikor je na deželi pri enacih razmerah doseči mogoče. Naj v miru počiva!

Tretji križec velja mlademu orglavcu v Planini na Notranjskem, g. Jakobu Jermanu, kateri si je bil v kratkem času, odkar je v Planini služboval, z lepim vedenjem in marljivo skrbjo va poveličanje službe Božje srca občanov naklonil. Revez se je šel 21. julija kopat v potok Unec, pa, ker je bila voda vsled dežja narasla in tudi ni znal plavati, je utonil; truplo njegovo pa so radi kalne vode še le čez nekaj dni našli in pokopali. Upajmo, da je našel rajniki milostljivega sodnika, ker je bilo življenje njegovo vzorno, krščansko. Svetila mu večna luč!

— Na svitlo je prišla lepa in dobra knjiga latinska pod naslovom: *Enchiridion liturgicum in usum Clericorum et Sacerdotum in sacris functionibus. Ex libris liturgicis S. Rituum Congregationis decretis et probatis auctoribus collegit Josephus Erker, Cons. episc. consiliarius, director spiritualis Seminarii cleric. Labacensis. Pag. 398.* — Tiskala Katoliška tiskarna; prodaja Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena 1 gld. 50 kr. — Prezvizišeni gospod knez in škof niso le knjige potrdili in privolili, da se je natisnila, marveč „jo po zasluženji hvalijo in vsi duhovščini vrlo priporočajo“. Je pa ta „Liturgična priročna knjiga“ v resnici znamenje in sad prave bučelne marljivosti častitega gosp. pisatelja. Ako bi v nji še kaj želeli, bilo bi to, da bi se v nji nahajale tudi cerkvene določbe glede „liturgičnega petja“, ker se liturgična služba Božja nikakor ne more vršiti brez liturgičnega petja, tako da sta si drug drugemu kakor duša in telo pri človeku; drugič pa tudi zato, ker so duhovniki „rectores ecclesiae“, katerim gre skrb, da se cerkveno petje sploh in zlasti liturgično na njihovih korih zvršuje vzajemno z altarjem, t. j. v duhu sv. cerkve.

— G. Bernard Kothe, znani glasbeni vodja v Vratislavi je stopil po 55 letni službi kot učitelj v pokoj; odlikovan je bil pri ti priliki z pruskim redom rudečega orla IV. vrste za mnoge zasluge na glasbenem polju.

— Vrednik nizozemskega „Gregorius-Blad-a“ ter znani pisatelj o areškem kongresu, preč. g. kanonik M. J. A. Lans je postal vodja duhovskega semenišča škofije Haarlem-ske v Warmond-u. Želimo mu srečo in bogat blagoslov Božji v novem vplivnem stanu!

— Kdo vé, kje je Illerzell? — Javeljne je to znano kateremu gg. bralcev, in tudi C. Gl. bi te vasice avgsburške škofije s komaj 200 prebivalci ne omenjal, da nima jako dobrega in močnega cerkvenega pevskega zbora. Novi gosp. učitelj-orglavec si ga je vstvaril v primeroma kratkem času. Od velike noči poje ta zbor vsako nedeljo in vsak praznik popolnoma liturgično; kar je tem večjega priznanja vredno, ker so vsi člani fabriški delavci in delavke in se ne ustrašijo po storjenem dnevnem delu po večkrat na teden zvečer prihajati še k pevskim vajam. Bog poplačaj trud vrlim pevcem in njih vodji.

— „Unsere katholische Kirchenmusik von heute“ — (Eine kritische Studie von * * — 8°, 48 str.) — je naslov knjižice, vredne, da se bere. Vsebina je: Einleitung. — Berechtigung der Musik in der Kirche. — Historische Skizze. — Mängel der heutigen Kirchenmusik (Instrumentalmusik. — Beschaffenheit der aufgeführten Messen, Beschaffenheit der Aufführung: Sänger, Instrumentalisten, Organisten). — Ursachen der Mängel (Zeitgeist. — Orgelkonzerte. — Konzertorgeln. — Theilnahmslosigkeit vieler Geistlicher). — Die neuere und neuere Litteratur der Kirchenmusik (Unbrauchbare Compositionen. — Brauchbare Compositionen; Cäcilienkatalog). — Wirkung der Kirchenmusik. — Bedeutung der Kirchenmusikfrage aus andern als religiösen Gesichtspunkten. — Wem obliegt die Reform der Kirchenmusik? — Aufgaben einer Reform (Gregorianischer Choral, Palestrina-Stil). — Der Gemeindegang in der Kirche. — Zusammenstellung der Reformforderungen. — Durchführung der Reform, Möglichkeit einer solchen. — Vergleich der kathol. Kirchenmusik mit jener anderer Kirchen oder Religionsgenossenschaften. — Schluss. G. pisatelj dobro in pogumno opisuje žalostne crkv-glasbene razmere na Dunaji — kakoršne se pa tudi drugod nahajajo. Tolle! lege! — v katol. bukvarni in Ljubljani jo dobiš za 1 krono.

— † Dné 5. aprila t. l. umrl je v Kuchl-u (Solnograd) 76 let star, učitelj J. Thaler, kateri je slovel kot glasbenik, zlasti kot orglavec. Vsled kapi zadnje leta leve roke ni mogel popolnem nič rabiti in vendar je z desnico in z nogama na orgle boljše igral, nego stotine njegovih kolegov. Pri neki slovesnosti l. 1886 je „jednorotec“ Thaler tako krasno orglal, da so ga celo veščaki občudovali. Pokopal ga je njegov nekdanji učenec, sedanji solnograški pomožni škof, mil. g. dr. Katschthaler. R. I. P.

Današnjemu listu pridana je 7. in 8. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.